

Szecesszió kiállítás.

Irta: Dr. Vékony Gyula.

Berlin, 1906. május havában.

Tudományban, irodalomban valamint a művészetben a régi iránynyal való szakítás és új nyomoknak követése mindig a túlzásnak, a végleteknek fölkarolásával és hosszabb-rövidebb ideig tartó kultiválásával szokott járni. Jó egy emberöltő röpiült el fölöttünk, mióta az ábrázoló művészetben a régi akadémikus irányban szakadás állott be. A szakadást a régi rendszerben az okozá, hogy nem nyújtott elegendő tért az individualismus érvényesülésének.

Az új irány tehát az egyéni sajátosságoknak minél teljesebb érvényesítésében és kifejezésre jutásában kereste és találta meg létének gyökereit. Így az új irányban munkáló festőknek és szobrászoknak helyzete nagyon megnehezült, mert ha műveikbe saját személyiségüket is belevinni akarják: óhajuk könnyen műveik harmoniájának megzavarásával járhat. Mindkét szempontnak az alakok individualismusának és a művész személyes érzelmeinek és gondolatainak egyaránt eleget tenni: ez volna az igaz tökéletesség. Ez azonban mindig mint el nem érhető ideál fog tündökölni. Aki az ideált jobban megközelíti azé az élet, igazság és babér. Aminek odaítélésében az új alkotások kritikussait már nem a múltnak esztétikai szabályai vezetik, mert az új alkotások éppen a fenti két szempontból felölelő és magukból a művekből levont követelmények szerint ítéltetnek meg.

Ilyen és hasonló gondolatokat ébreszt a tömeges látogatók lelkében a berlini jelenlegi szecesszió kiállítás. Berlinnek Kurfürstendammban egyik palotának kilenc termét díszítik százharmincnál több festőnek és húszat megközelítő szobrásznak művei. A kiállított olajfestmények, aquarellek és rajzok meghaladják a háromszázat, amit kiegészítenek a termekben elhelyezett szobrok és domborművek.

Képviselve vannak a kiállításon az európai művelt népek mindenikének festői és szobrászai. De mégis tévedünk, mit sajnálattal ismerünk be és még kellemetlenebb érzéssel igazítunk helyre, hogy tudniillik hiába keressük a magyar festők alkotásait. Mintha átok nehezednék a magyarok szellemi képességeire, hogy nem igyekeznek megcáfolni a külföldnek sértő vádját, hogy „semmi új irány-nak kialakításában részt nem vesznek, hanem csak a készet másolják és birtokolják, melynek megszerzésénél kifejtett fárasztó munkában részt nem kértek.“ Mintha „a zordon Kárpátoknak fenyvesekkel vadregényes tája,“ Erdélynek égbenyúló hótakarta bércei és verőfényes völgyei, vagy a magyar alföldnek játszi délibábja, aranykalászokat ringató rónái és fehérre meszelt tanyái nem ihlethetnék vagy tényleg nem ihletnék érdemes munkák alkotására a magyar művészeknek lelkét. Mentsük lemaradásukat, mint más alkalmakkor szokásos, a külfölddel való összeköttetések hiányával s ne higyjünk a kiállításra alkalmas munkák nem létében vagy azok esetleges gyöngeségében.

Hagyjuk a hazafias kifakadásokat és vessünk egy pillantást a kiállítás műveire. A francia temperamentumnak ismerése mellett említenünk is fölösleges, hogy az új iránynak egyik végletét a francia művészek munkái képezik. *Rysselberghe, Cross, Cousturier, Signac* művei az optikai festészet kísérleteinek eredményei: valóságos színmerényletek, melyek kék, lila és rózsza színekkel tarkított alakjaikkal csaknem elvakítják a szemet. A modern festészet legszélsőbb irányának ezen világos, kirívó és mozaikszerűen pontozott képei és a majdnem fekete festmények, melyek a 17. század képeire emlékeztetnek, képezik az új irány kifejlődésének két legszélső határvonalát.

Ezen határok közt foglalnak első helyet *Liebermann Maxnak* arcképei, melyek a festészetnek igazi mesterművei. Nemcsak arcképekben mester Liebermann, hanem alakokban gazdag csoportképpel is, mely XIII. Leo pápát ábrázolja, amint a Sixtina kápolnában megáldja az idegen zarándokokat, kiérdemli a kiállítás művészei közt az első helyet. Sötét színekkel festi gyönyörű képeit *Struck Ferenc* müncheni festő, kinek „Krisztus a ravatalon“ című képe a szemlélet édes gyönyörűsége mellett vallásos áhitatot ébreszt a szemlélőben. Hasonlóan megragadó a „megsebzett Amazon“, ki gyönyörű testén ejtett sebével a résztvevő fájdalomnak érzését ébreszti föl bennünk. Jóleső örömmel időzünk *Lepsiusnak* „Leányom

arcképe“ című festményénél, mely szende, bájos gyöngéd kis leánynak képét nyújtja, ki ártatlan félénkséggel nyújtja kis kezét a finoman festett színes virágok után. *Leistikow Walternek* „Szerelem szigete“ az ideális szerelemnek kedves tanyája: csöndesen hullámzó tengernek közepén kis sziget, melynek viruló fái a tavasz üdesége és az egész képen a bájnak fénye ömlik el. Mennyivel más érzemények ébrednek *Hoffman Lajos* képeinek szemléleténél, kinek „Szerelmi kertje“ rózsa lugasban négy tüzes, élni vágyással telt alakjával és „Dyonisusi menet“-e az antik világba vezet. *Brandenburg Márton* „Világossághoz vezető út“-jával és „Varázsöv“-ének harmonikus színeivel fantasiájának rózsaszárnyain romantikus régiókba száll. Míg *Baluschek* a maga proletár képeivel a sáros és rögös földnek porát tapossa. Ki ne látta volna az életben Baluschek „Koldus család“-ját, mely az éhségtől gyötört nyomorúságos anyának képét mutatja, a mint két sáppadt arcú gyermeke közt utolsó falat kenyerét osztja szét, mellette züllött férjét, ki fatalisztikus nemtörődomséggel szíjja a földről felszedett szivarvéget, zsebében a kikandikáló pálinkás butykót hordva? Szépen sikerült festmény *Thomának* „Magvetője“, *Manetnek* „Koldusa“. A mező virágai és a fekete barázdas anyaföld környezetében „Ekét vonó ló“ jóleső visszaemlékezésel, mintha csak hazánk pacsirta dalos és a virágok tengerében fürdő mezőire csalogatná vissza lelkünket, e szép festménynek érdemes festője *Kalckreuth* gróf.

Az egész tárlatnak egyik leghatásosabb és legvonzóbb képe *Izraels* dán festőnek „Temetés“-e. A sötét színek igen jól találnak a halál világából vett jelenethez, amint az egyszerű kunyhóból egy pár sötét alak kiviszi a faragatlan deszka koporsót, melyet az elhunyt felesége és gyermeke kísérek, míg a mit sem sejtő kis leány a füstös kunyhó egyik zúgában vígan játszik hosszuszőrű kutyájával. — Még nagyon sok megemlítésre méltó sikerült festmény akadna, melyekkel azonban helyszűke miatt nem foglalkozhatunk. A szobrok közül óhajtanók felemlíteni *Klimschnek* márványból faragott „Fantasia“ című és a szerelmet, mint az édes örömök forrását feltűntető nagyon vonzó szobrát. Kevésbé sikerült *Rombaux* holland mesternek „Sátán leányai“-val az általa kifejezni óhajtott érzéki szerelemnek epedését és perzselő tüzét gipszbe önteni. *Streicher* szobrásznak „Fiatal leány“ című márvány műve gyönyörű arcú leánynak hajlékony termetét állítja elénk, ki ábrándos tekintetével magához vonja lelkünket. *Rousseau* belga művésznek bronzba öntött két alakja

természetes egyszerűségével és elevenségével méltán kiérdemli a nézők elismerését.

Ha nem is részletezzük tovább a kiállítás többi műveit a szemlélő összbenyomásaként a látottak fölött érzett benső örömet és igaz gyönyörűségét jegyezhetjük le azon meggyőződéssel, hogy a művészetnek ez úton haladó iránya folytonos tökéletesedésével lassanként enyhíteni fogja sokaknak visszautasító elzárkozottságát és hasznára leend a művészetnek.
